

zweep bond, maakte daarmee zijn paard onvermoeibaar. Kennen de lezers zulke geschiedenissen van eigen bodem?

Heukels vermeldt als inheemse naam voor de addertong o.a. Christilancet (waar?). Ons-herenspeerkruid (waar?) en speerkruid (Oost-Dreente?), voor de maanvaren Walpurgiskruid (waar?).

Kleiner dan de meeste Nederlandse varens zijn ook het algemene muurvarentje (*Asplenium Ruta muraria*-L.) en de zeldzame steenbreekvaren (*Asplenium Trichomanes* L.), maar ze behoren allebei wel tot de „gewone” varens, in tegenstelling met de bovenge-

noemde soorten, die tot anaere families worden gerekend.

Ik eindig met te vertellen, dat de steenbreekvaren oudtijds „wederdood” genoemd werd. „Het wordt in onze tael ghemeynlijk Wederdoot gheheeten”, zegt Dodonaeus. Het zou betekenen: kruid tegen de dood en 't kon dezelfde dienst doen als de addertong, nl. onkwetsbaar maken. Maar in de goede oude tijd was napraten meer gebruikelijk in de wetenschap dan zelf onderzoeken en beproeven. Wat in het onderhavige geval ook maar het beste was!

Deventer, Hooge Hondstr. 93.

Een winterse zwerftocht in het natuureservaat „De Beer”, door W. K. Steffen

Met foto's van den schrijver.

„Als je zin hebt om ook eens een nachtje in het bewakershuisje door te brengen, ben je van harte welkom.”

Zo luidde de uitnodiging van mijn Rozenburgse vrienden en natuurlijk heb ik zonder dralen dit heerlijke aanbod, om weer eens rond te zwerven in één van de mooiste, wildste duingebieden, aangenomen. Daarom fiets ik nu door het polderland van Rozenburg, tussen uitgestrekte stukken bouw- en weiland, tussen velden met spruitkool en velden waar het winterkoren lange, groene strepen op het zwarte land heeft getrokken.

Over het wijde land, waar slechts een enkele boom, een enkele boerderij de horizon verbreekt, koepelt zich een grauwe, donkere lucht. Een enkele maal schiet er een bundel zonnestralen tussen het wolkendek door en tovert matie glinsterlichtjes op de Maas. Dan glijdt de zonnevlek verder over de wijde rietlanden, die verloren gaan in de winterse nevel en overal waar de zon komt, laait het riet op met gouden glans.

Aan de voet van de dijk, waar de hoge vloed en dikke laag riet en ander aanspoelsel hebben neergelegd, wemelt het van groenlingen. Verderop doen bonte kraaien zich tegood aan het cadaver van een konijntje en aan het einde van de dijk, daar waar de duinen beginnen, vliegt een koppeltje patrijzen onder luid vleugelgesnor weg.

Moeizaam ploeter ik met de fiets door het rulle zand naar het bewakershuisje. De ontvangst is allerhartelijkst, de koffie is bruin, maar voordat we er aan beginnen, moeten gastvrouw en gastheer mij eerst den prachtige fazantenhaan laten zien, die nou al de gehele ochtend in de vlierboom zit, op een twintig meter afstand van het huisje.

Als we na de middag op stap gaan, is de lucht weer schoon gewaaid. Op de vlierenlaan zijn de knoestige oude stammen bezaaid met Judasoren, die als fluweel glanzen in het zachte zonlicht. Als kleine, bruine puntjes komen ze uit het hout te voorschijn. Pas als deze paddestoelen groter worden, krijgen ze

een diep violette kleur en tevens de vorm van een menselijk oor. Als het nu een paar dagen vriest, verschrompelen ze helemaal, maar niet zodra treedt de dooi in, of de Judasoren staan weer in volle pracht.

Aan het eind van de vlierenlaan ontplooit zich het woeste duinlandschap, het brede strand en daarachter de zee. Eentonig, lokkend zingen de golven, die op het strand rollen, zo volkomen in harmonie met de wijde eenzaamheid van het land.

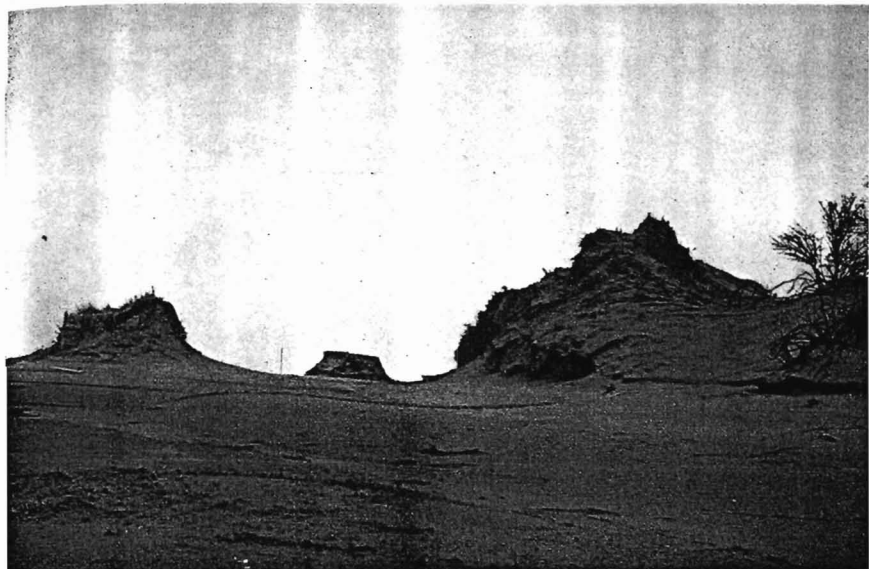
Een grote vrachtboot komt de Waterweg in. Op zee danst de loodsboot en heel ver weg is nog een rookpluim te zien.

Dan dalen we af en met flinke sprongen trachten we met droge voeten door de drassige valleien op het strand te komen. Daar kunnen we pas goed zien hoe de Novemberstormen hebben huisgehouden, want grote stukken zijn er van de duinen weggeslagen.

Aan de zoekant wemelt het van vogels. Scholcksters geven in een ondiepe kreek hun bonte veder-

Judasoren

... Verderop staan vierkante stukken zand

de schemering zich reeds tussen de struiken genesteld en schittert de avondster.

's Avonds eten we drie-in-de-pan in een heerlijk warme kamer en bij petroleumlicht.

Nog later op de avond komt opzichter Pols en vol aandacht luisteren we, onder het drinken van ettelijke koppen thee, naar de stropersverhalen, naar hetgeen hij ons vertelt over de jacht, over het hoge water en staan verstomd over het geweldige aantal konijnen, dat met de Novemberstormen verdronken is. „Ik alleen heb er al een 800 gevonden“, vertelde hij, „en je kan veilig aannemen, dat dat maar een derde is van wat verdronken is.“

De avond is voorbij, voordat we er erg in hebben. Pols gaat er op uit, wij gaan naar bed.

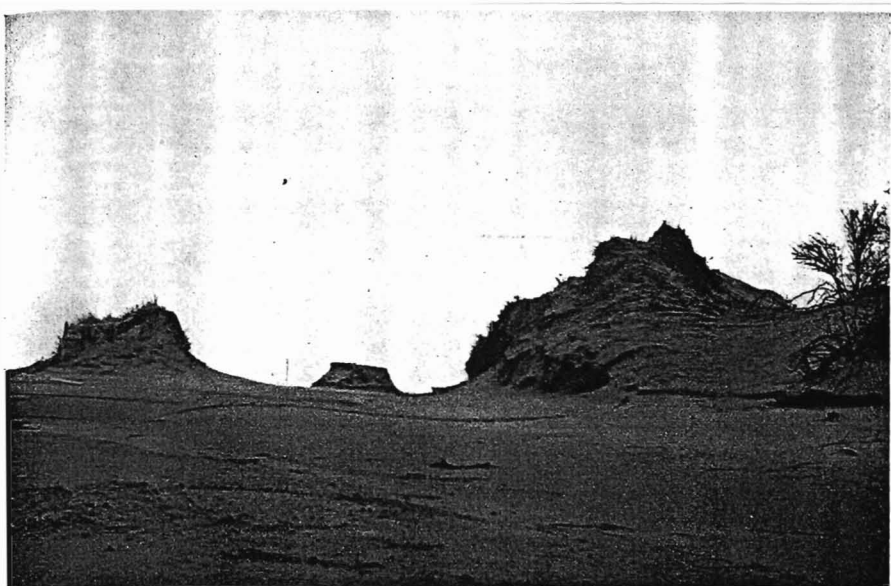
Nog lang luister ik naar de wind in het hout, naar het verre gebrom van de branding.

Midden in de nacht word ik wakker van een troepje ganzen, dat luidgakkend, laag over het huisje, voorbijtrekt.

Wanneer in het Oosten de nieuwe dag in aantocht is, is het de merel, die me wakker maakt. Even later snikert het roodborstje en roept de ekster. Na een stevig ontbijt zijn we onderweg naar de Zuidpunt. Dwars door het duin, dan over het Breed, waar het klelsnat is en waar de snippen in zigzag-vlucht vlak

In het tegenlicht glinstert het natte zand

... Verderop staan vierkante stukken zand

de schemering zich reeds tussen de struiken genesteld en schittert de avondster.

's Avonds eten we drie-in-de-pan in een heerlijk warme kamer en bij petroleumlicht.

Nog later op de avond komt opzichter Pols en vol aandacht luisteren we, onder het drinken van ettelijke koppen thee, naar de stropersverhalen, naar hetgeen hij ons vertelt over de jacht, over het hoge water en staan verstomd over het geweldige aantal konijnen, dat met de Novemberstormen verdronken is. „Ik alleen heb er al een 800 gevonden”, vertelde hij, „en je kan veilig aannemen, dat dat maar een derde is van wat verdronken is.”

De avond is voorbij, voordat we er erg in hebben. Pols gaat er op uit, wij gaan naar bed.

Nog lang luister ik naar de wind in het hout, naar het verre gebrom van de branding.

Midden in de nacht word ik wakker van een troepje ganzen, dat luidgakkend, laag over het huisje, voorbijtrekt.

Wanneer in het Oosten de nieuwe dag in aantocht is, is het de merel, die me wakker maakt. Even later snikkert het roodborstje en roept de ekster. Na een stevig ontbijt zijn we onderweg naar de Zuidpunt. Dwars door het duin, dan over het Breed, waar het kletsnat is en waar de snippen in zigzag-vlucht vlak

In het tegenlicht glinstert het natte zand

voor onze voeten wegschieten, komen we in het duin-gebied van de Zuidpunt.

Ook hier heeft de zee grote stukken afgeslagen; overal zijn de duinen als met een scheermes afgesneden. Verderop staan vierkante stukken zand; overblijfselen van de jonge duinformaties en nog verder wijzen de wortels van de helm erop, dat ook hier duinen geweest zijn. Maar al is er veel weggeslagen, toch is het landschap mooier geworden en vooral vandaag met die donkere, grauwe regenluchten lijkt het wilde land, dat al zo dikwijls door de zee overspoeld is, nog groter en indrukwekkender. De grillige duinvormen steken fel af tegen de blauwgrijze nevel, die de einder verbergt; met de witgekuifde zee op de achtergrond, vanwaar het sombere bonken van de branding klinkt, zou men zich hier honderden kilometers van de bewoonde wereld wanen.

Als we het duin van de Zuidpunt verlaten en de brede slikken opstappen, vliegen opeens de eerste bergenden weg. Veertien prachtige zwartwitte

vogels; dan horen we ook weer het gagagaga e rokrrokrok en dat geroep van die vogels wekt herinneringen op aan het voorjaar, wanneer weer in blonde duinen de bergenden broeden.

Langs de vloedlijn wandelen we terug; schob rond tussen al die dingen, die de zee op het strand werpt: schelpen, zeeëgels, flessen, een enkele enz. Met een flinke eeltlust komen we weer ten het bewakershuisje en onder het genot van een koffie vertelt de gastvrouw, dat de fazantenhaai steeds in de boom zit, ondanks het feit, dat er nog al leven gemaakt is.

„Een fazant, die twee dagen op dezelfde plaats blijft zitten,” denk ik. „Dat is gek.”

„Is het wel een fazant?” vraag ik dan.

We kijken elkaar eens aan, lopen naar buiten vlak bij de vlier en dan blijkt onze donkert fazantenhaai een verroeste zeepbus te zijn.

Nou ja, vergissen is menselijk, nietwaar?

Een koudespecialist, door J. Poolman

Met foto's van den schied

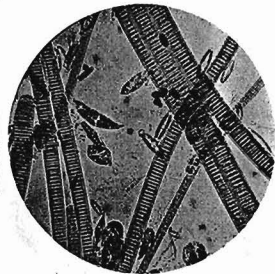
Dat de winter van 1939—40 streng geweest is, zal wel geen tegenspraak ontmoeten. Ook hebben we elkaar vaak bewonderd, omdat we het zo prachtig tegen de kou uitgehouden hebben, al moesten we hard stoken en diep in onze winterjassen wegduiken. Maar deze prestaties verbleken spoedig tegen de moeilijkheden, die de dieren in 't vrije veld ondervonden hebben. En menig natuurliefhebber zal met het lot van vele watervogels begaan zijn geweest, waarvan verscheidene in wakken doodgevroren gevonden werden. Doorgaans zijn het echter meer de honger en de dorst, die zo'n opruiming onder de vogels houden bij strenge vorst. Het verpak beschermt hen voldoende tegen te grote afkoeling. Bij de viervoeters geeft de dichte wintervacht de nodige beschutting. De ijsbeer voelt zich best thuis in de poolgebieden. De dieren, aan wie Moeder Natuur zo'n winterjas niet geeft, zoeken een veilig plaatsje op achter boomschors of in de modder, zoals vele insecten en de kikkors.

Toch zijn er onbeschuutte dieren, die zeer lage temperaturen kunnen verdragen, welke praktisch geen op aarde niet voorkomen, althans niet in de natuur.

Voordat de vorst de sloten met een ijslaag had, zag ik nog kans van de bodem een plek in een glazen buisje mee naar huis te nemen geheel zag er onnoelijk uit: een klompje fijn bez van modder, dat door groene draden bijeengehouden werd. Je zou het zo weer in de sloot gooien. T het vervoer naar huis werd alles in het huisje elkaar geschud tot een grauw papje. Enfin, il het nu eenmaal meegenomen en het werd thuis een rustig, licht plaatsje neergezet.

De volgende dag bracht reeds een verrassing bezinksel lag in twee lagen: onderop een laag grijze modder en daarboven een dun laagje substantie, waaruit enige diertjes straalsgewijze de glaswand waren „gegroeid”. Spoedig was microscoop er bij gehaald om na te gaan, wat geschiedde. De donkergroene bandjes bleken algen te zijn, die in het gezichtsveld van het scoop lustig voortschoven. Dus planten, die van veranderen, al was het dan maar in een recht beweging. We meenden misschien, dat alle dieren zich konden bewegen, maar de blauw — de naam van deze planten — kunnen he Evenals de helm steeds boven het verstuvende zand uitgroeit, hadden deze planten zich uit de der gewerkt en gleden langs de glaswand het tegemoet. Luctor et emergol (afb. 1).

Ik zag evenwel nog meer kruijen: een klein, diertje van ± 1 mm grootte met vier paar pootjes dat zich tussen de groene draadjes ophield en telig rondscharrelde. Ik had een vertegenwoordiger van de groep der mosbeertjes of Tardigrada 't vizier. Spoedig was de kleine sinjeur op de

1. Blauwwieren